

Acta Publica

RAPPORT 2022:05

Encrochat

Acta Publica kartlägger målen som hittills lett
till över 1500 utdömda fängelseår

Sammanfattning

Det har gått två år sedan svensk polis fick tillgång till meddelanden från den krypterade kommunikationstjänsten Encrochat, vilket på ett helt nytt sätt gav rättsväsendet möjlighet att sätta dit grova brottslingar som man tidigare inte kunnat komma åt.

Acta Publica har i samarbete med Nyhetsbyrån Siren gått igenom alla domar med Encrochat-bevisning för att ta reda på vad de senaste två årens arbete har resulterat i. Utöver antalet domar och fängelseår som har dömts ut, kan granskningen bland annat visa vilka det är som har dömts, vilka brott de har dömts för, vad de har för gängkopplingar och hur den geografiska spridningen ser ut.

Det har presenterats liknande redovisningar av andra medier och Polismyndigheten själv, men granskningen som Acta Publica nu har gjort är mer omfattande än tidigare sammanställningar och unik i sitt slag.

Drygt 200 domar där Encrochat-bevisning förekommer har gåtts igenom. Rapporten kan bland annat visa att över 1 500 fängelseår har dömts ut sedan oktober 2020, då den första domen med bevisning i form av krypterade Encrochat-konversationer kom. Det genomsnittliga fängelsestraffet är högt och ligger på runt sex år. Över tio personer har dömts till livstids fängelse.

Totalt är det drygt 300 personer som har dömts i Encrochat-målen, varav en överväldigande majoritet är män. Många döms för grova brott och en hög andel av de dömda har eller har haft någon form av gängkoppling. Narkotikabrottslighet är den absolut vanligaste brottskategorin, men det förekommer även en rad andra brott som mord, mordförsök, människorov, penningtvätt och allmänfarlig ödeläggelse.

Kartläggningen visar att Encrochat-målen är koncentrerade till främst södra och mellersta Sverige. De har tagits upp i 19 av landets 48 tingsrätter mellan oktober 2020 och april 2022. Även de dömdas hemkommuner finns till största del i södra och mellersta Sverige.

Om Acta Publica

Acta Publica är Sveriges ledande researchföretag. Vi erbjuder uppkoppling till Sveriges största privata dokumentarkiv, professionell research, kartläggningar och bakgrundskontroller.

Acta Publicas arkiv innehåller fler än 97 miljoner inskannade myndighetsdokument, insamlade under mer än 20 år från fler än 600 olika myndigheter. En fullständig källförteckning finns i rapporten Öppna källor i Acta Publica. Publikationen uppdateras årligen och finns för gratis nerladdning på vår hemsida. Vi har därutöver uppkoppling till folkbokföring, företagsfakta och andra externa databaser.

Med eget underrättelsearbete kartlägger Acta Publica fortlöpande organiserad brottslighet och aktörer inom religiös och politisk våldsbejakande extremism. Kartläggningarna syftar till att identifiera individer, bolag och organisationer som utgör annars svårdetekterad risk och som hotar det demokratiska samhället.

Pro bono publico använder vi vår researchkapacitet och våra informationstillgångar till att undersöka företeelser och förhållanden i samhället som annars inte hade blivit belysta. Denna rapport är ett exempel på detta arbete. Fler rapporter finns för gratis nerladdning på vår hemsida, där läsaren också kan sätta upp sig på en sändlista för kommande rapporter.

Acta Publica är bifirma till Panoptes Sweden AB.

Inledning

Våren 2020 lyckades fransk polis få tillgång till den krypterade kommunikationstjänsten Encrochat, som enligt Europol hade en hög andel kriminella bland sina användare.¹ Under ett par månaders tid kunde Europol, FBI och polisen i flera länder följa konversationerna på Encrochat i realtid, ända tills företaget insåg vad som pågick och gick ut med en varning till alla sina användare.²

Encrochat ansågs vara ett säkert sätt att kommunicera på i kriminella kretsar, och det användes för att öppet diskutera brottsplaner.³ De stora mängder material som polisen samlade in innan Encrochat stängdes ner, har resulterat i många stora brottsutredningar i europeiska länder.

En av Storbritanniens största brottsbekämpande operationer någonsin, ”Operation Venetic”, hade i mars 2022 lett till att över 1 300 personer har åtalats och 260 personer har dömts. Dessutom har cirka 5 600 kilo tung narkotika, 165 vapen och 75 miljoner pund beslagtogs.⁴ I Tyskland rapporterade tidningen Die Welt i juni 2021 att den tyska polisen hade inlett över 2 250 brottsutredningar med hjälp av information från Encrochat.⁵

Europol rapporterade redan i juli 2020 att över hundra misstänkta hade gripits i Nederländerna. Dessutom hade 19 narkotikafabriker avslöjats och över 8 000 kilo kokain och 1 200 kilo metamfetamin beslagtogs.⁶ I Sverige kunde polisen under våren 2020 ingripa mot cirka tio långt framskridna mordplaner, som en följd av Encrochat-materialet som myndigheten hade fått tillgång till, enligt polisen själv.⁷

¹ <https://news.sky.com/story/encrochat-what-it-is-who-was-running-it-and-how-did-criminals-get-their-encrypted-phones-12019678>

² <https://www.dn.se/sverige/studio-dn-31-mars-encrochat-74-dagar-som-skakat-de-kriminella-natverken/>

³ ”Lärdomar av Encrochat – analysprojekt Robinson”, rapport från NOA 2021-05-10, <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2021/maj/narkotikasmugglingen-mer-omfattande-antidigare-studier-visat/>

⁴ <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/14/two-guilty-of-james-bond-gun-plot-in-encrochat-conviction>

⁵ <https://www.welt.de/regionales/hessen/article232324039/BKA-Bilanz-von-Encrochat-Auswertung-Ueber-2250-Ermittlungen.html>

⁶ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/dismantling-of-encrypted-network-sends-shockwaves-through-organised-crime-groups-across-europe>

⁷ ”Lärdomar av Encrochat – analysprojekt Robinson”, rapport från NOA 2021-05-10, <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2021/maj/narkotikasmugglingen-mer-omfattande-antidigare-studier-visat/>

Syfte

Syftet med rapporten är att ge en samlad bild av de domar som de två senaste årens Encrochat-utredningar i Sverige har lett fram till.

Metod

Acta Publica och Nyhetsbyrån Siren har sökt fram de tingsrätts- och hovrättsdomar där Encrochat har funnits med i bevisningen på något sätt. Det handlar om drygt 130 tingsrättsdomar och cirka 100 hovrättsdomar.

Materialet sträcker sig från 2017, det vill säga flera år före tidpunkten då fransk polis knäckte Encrochat. I det tidigare materialet handlar det främst om att Encrochat-telefoner har tagits i beslag och på det sättet finns med i utredningen.

I oktober 2020 meddelades den första domen med Encrochat-bevisning i form av krypterade chattmeddelanden,⁸ och den typen av bevisning dominerar i domarna efter det. Rapportens material sträcker sig sedan till och med april 2022, vilket innebär cirka 90 domar i tingsrätt och hovrätt före oktober 2020 och ungefär 150 domar efter den tidpunkten. Sedan Encrochat knäcktes har även kommunikationstjänsterna Anom och Sky ECC gått samma väg och myndigheter har fått tillgång till stora informationsmängder också från de plattformarna.

Materialet från Sky ECC är mycket större än det från Encrochat och den svenska polisens genomgång av det och arbetet med att identifiera alias har bara börjat.⁹ Både Anom och Sky ECC har förekommit i svenska domar, men arbetet har inte kommit lika långt som för Encrochat.

Den här sammanställningen fokuserar på de två första åren med Encrochat, som var den allra första krypterade kommunikationstjänsten som polisen fick tillgång till. Vi har inte sett den sista domen som baseras på Encrochat-material, och definitivt inte när det gäller Anom- och Sky ECC-material.

⁸ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sodertalje/chattade-krypterat-om-nedgravd-pistol-idag-kommer-domen>

⁹ <https://www.expressen.se/nyheter/krim/spelet-bakom-encrochat-holls-hemligt-inom-polisen/>

Vad är Encrochat?

Encrochat var en krypterad kommunikationstjänst, som användes flitigt inom organiserad brottslighet fram till juni 2020. Tjänsten kunde bara användas på särskilda telefoner, men varken telefonerna eller tjänsten var olagliga att använda. Däremot var, enligt Europol, en överväldigande majoritet av Encrochats uppskattningsvis 60 000 användare kriminella.¹⁰

Eftersom meddelandena på Encrochat-telefonerna var krypterade, så kunde polisen inte avlyssna telefonerna som vanligt. Därför kunde den organiserade brottsligheten använda telefonerna för att helt öppet planera sin verksamhet, utan att riskera att bli upptäckta.¹¹

Polisen blev först medvetna om Encrochat 2017, när telefonerna började dyka upp i operationer mot kriminella gäng.¹² Några år senare lyckades polis i Nederländerna och Frankrike att lägga in ett program på Encrochats servrar i Frankrike, som gjorde att de kunde läsa meddelandena i realtid.¹³

Över hundra miljoner meddelanden lästes av polismyndigheter i Europa fram till juni 2020¹⁴, då Encrochat stängdes ner. Då hade företaget fått reda på vad som pågick och gick ut och uppmanade alla sina användare att sluta använda telefonerna.

Polisen i Sverige fick tillgång till information från Encrochat med svensk anknytning – användarkonton som befann sig i Sverige eller hade kontakt med användare i Sverige.¹⁵ Polisen kunde därmed följa kriminella personers planering av olika brott, vilket var något helt nytt.¹⁶

Telefonerna

Encrochat-telefoner är modifierade Android-mobiler, som ser ut som helt vanliga smartphones. Telefonerna är av märkena One Plus, BQ eller V-Smart och har två parallella operativsystem installerade. Det ena operativsystemet är ett vanligt Android-system, som ska dölja det andra krypterade systemet.¹⁷

¹⁰ <https://it-ord.idg.se/ord/encrochat/>

¹¹ <https://www.vice.com/en/article/3aza95/how-police-took-over-encrochat-hacked>

¹² <https://news.sky.com/story/encrochat-what-it-is-who-was-running-it-and-how-did-criminals-get-their-encrypted-phones-12019678>

¹³ <https://it-ord.idg.se/ord/encrochat/>

¹⁴ <https://www.vice.com/en/article/3aza95/how-police-took-over-encrochat-hacked>

¹⁵ "Lärdomar av Encrochat – Analysprojekt Robinson", rapport från Nationella operativa avdelningen (NOA), Underrättelseenheten, 2021-05-10

¹⁶ <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wedeKP/polis-om-encrochat-nagot-man-dromt-om>

¹⁷ <https://www.dn.se/sverige/encrochat-akuta-dodshot-tog-sverige-in-i-den-hemliga-operationen/>

Telefonerna har varken gps, mikrofon, kamera eller usb-ingång och det går inte att installera egna applikationer på dem. Det finns också flera ovanliga funktioner, som exempelvis en särskild PIN-kod för att snabbt radera allt på telefonen, att meddelanden raderas hos mottagaren, radering av telefonen om fel lösenord trycks in flera gånger i rad och att telefonen kan raderas på håll vid till exempel ett gripande. Priset för en Encrochat-telefon var betydligt högre än för en vanlig mobiltelefon och låg på ungefär 10 000 kronor. Till det tillkom en abonnemangsavgift på cirka 15 000 kronor per halvår.¹⁸

Chattkonversationerna

Encrochat hade uppskattningsvis 60 000 användare. Kontona på tjänsten var anonyma med påhittade användarnamn. I mars 2021 hade cirka 800 av kontona kunnat knytas till personer i Sverige, enligt Dagens Nyheter.¹⁹

Exempel på användarnamn som förekommer i Acta Publicas och Nyhetsbyrån Sirens genomgång av domar är: Alescarab, milklobster, mujaheed, Avidwaiter, lobsterwaffle, Blackchoko, ordinarydonut, Thuglifestyle, wackyfish, idealfrost, Valuedlilly, somecrab, efficientbonsai, Jadedhammer, microcrocodile, Loudpirate, legendaryegg, winterbrandy, Biigshow, somescorpion, Shobre, mutantjacket, lizardlord, Sodertalje, kokainboss, satanicninja och Crabsoda, Fallenscarab, Knarklangare, Rocktoxic, socialgorilla, Satinfang, Waterbee, rudetruck och Stiffherb.

Materialet från Encrochat som svensk polis har fått tillgång till innehåller detaljerad information om planering av brott och om relationer mellan kriminella personer och kriminella organisationer.²⁰ Det är något som rättsväsendet har kunnat ha en uppfattning om tidigare, men i och med Encrochat-materialet nu kan få belägg för på ett helt annat sätt i vissa fall.²¹

Domstolarnas syn på Encrobevisning

I oktober 2020 kom den första domen med Encrochat-bevisning i form av krypterade chattmeddelanden. Sedan dess har frågan om huruvida bevismaterial från Encrochat ska tillåtas diskuterats flitigt.

¹⁸ <https://www.eurojust.europa.eu/news/dismantling-encrypted-network-sends-shockwaves-through-organised-crime-groups-across-europe>

¹⁹ <https://www.dn.se/sverige/encrochat-akuta-dodshot-tog-sverige-in-i-den-hemliga-operationen/>

²⁰ "Lärdomar av Encrochat – Analysprojekt Robinson", rapport från Nationella operativa avdelningen (NOA), Underrättelseenheten, 2021-05-10

²¹ Måns Biörklund, vice chefsåklagare på riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet vid Åklagarmyndigheten, telefonintervju med Nyhetsbyrån Siren den 28 april 2022.

Försvarsadvokaterna i flera Encrochat-mål har yrkat på att Encrochat-bevisningen ska avvisas och hävdade att materialet har inhämtats på ett sätt som inte är lagligt. Men hittills har både tingsrätter och hovrätter tillåtit att bevisningen tas upp.

I Svea hovrätts dom²² den 18 februari 2022 (Vårbyrättegången) resonerar rätten så här:

”Hur franska myndigheter rent faktiskt har gått tillväga för att inhämta meddelandena är till stor del oklart för hovrätten. Försvaret har kommit med viss information men det går inte av det underlaget att med fog säga att materialet har inhämtats på ett olagligt sätt. Det är alltså inte klarlagt i målet att materialet har inhämtats utan stöd i lag.”

Hovrätten fortsätter resonemanget:

”Även om franska myndigheter skulle ha inhämtat bevisningen på ett olagligt sätt anser hovrätten att Encrochatmeddelandena i detta mål har ett klart bevisvärde.”

Sverige tillämpar en fri bevisföring och fri bevisprövning, vilket innebär att det är få saker som inte kan tas upp i en svensk domstol. Vanliga bevisvärderingsregler gäller för Encrochat-material, och alltså är det bevisningens robusthet som avgör hur den ska värderas.²³ Det har förekommit både bifall och ogillade åtal till följd av Encrochat-bevisning.

Högsta domstolen (HD) beslutade i maj 2021 att inte ta upp en överklagad hovrättsdom som handlade om Encrochat-bevisning. Riksåklagaren Petra Lundh konstaterade i en skrivelse till HD, inför domstolens beslut om huruvida prövningstillstånd skulle medges, att det inte fanns någon anledning att pröva frågan.

Knappt ett år senare överklagade rapartisten Yasin Mahamoud och tolv andra av de som dömdes i den så kallade Vårbyrättegången sin hovrättsdom till HD. Även i det fallet beslutade HD att inte bevilja prövningstillstånd.²⁴

²² Svea hovrätt, dom 2022-02-18 Stockholm, målnummer B 9407-21 och B 3900-21.

²³ Måns Biörklund, vice chefsåklagare på riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet vid Åklagarmyndigheten, telefonintervju med Nyhetsbyrån Siren den 28 april 2022.

²⁴ <https://www.dn.se/sverige/samtliga-domda-i-varbymalet-nekas-provning-av-hd/>

Domarna

Acta Publica och Nyhetsbyrån Siren har sökt fram de tingsrätts- och hovrättsdomar där Encrochat har funnits med i bevisningen på något sätt. Det handlar om drygt 130 tingsrättsdomar och drygt 100 hovrättsdomar.

I de domar som finns med i genomgången som gäller perioden före oktober 2020, handlar det främst om att Encrochat-telefoner har tagits i beslag och på det sättet finns med i utredningen.

En Encrochat-telefon tjänar som en markör för att en person är en del av den organiserade brottsligheten, även om det före 2020 inte gick att komma åt innehållet i dem.²⁵

I oktober 2020 kom den första domen med Encrochat-bevisning i form av krypterade chattmeddelanden i Södertälje tingsrätt.²⁶ Skriftlig bevisning i form av utdrag från Encrochat-konversationer dominerar i rättegångarna efter den tidpunkten, men det förekommer även en handfull domar där det endast handlar om beslagtagna Encro-telefoner.

Rapportens material sträcker sig från 2017 till och med april 2022, vilket innebär cirka 90 domar i tingsrätt och hovrätt före oktober 2020 och ungefär 150 domar efter den tidpunkten.

²⁵ Måns Biörklund, vice chefsåklagare på riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet vid Åklagarmyndigheten, telefonintervju med Nyhetsbyrån Siren den 28 april 2022.

²⁶ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sodertalje/chattade-krypterat-om-nedgravd-pistol-idag-kommer-domen>

Antal dömda per kön

i Enchrochat-mål (oktober 2020-april 2022)

Källa: Acta Publica

Totalt i Acta Publicas och Nyhetsbyrån Sirens sammanställning av Encrochat-mål handlar det om cirka 400 tilltalade i tingsrätterna från oktober 2020 till och med april 2022.

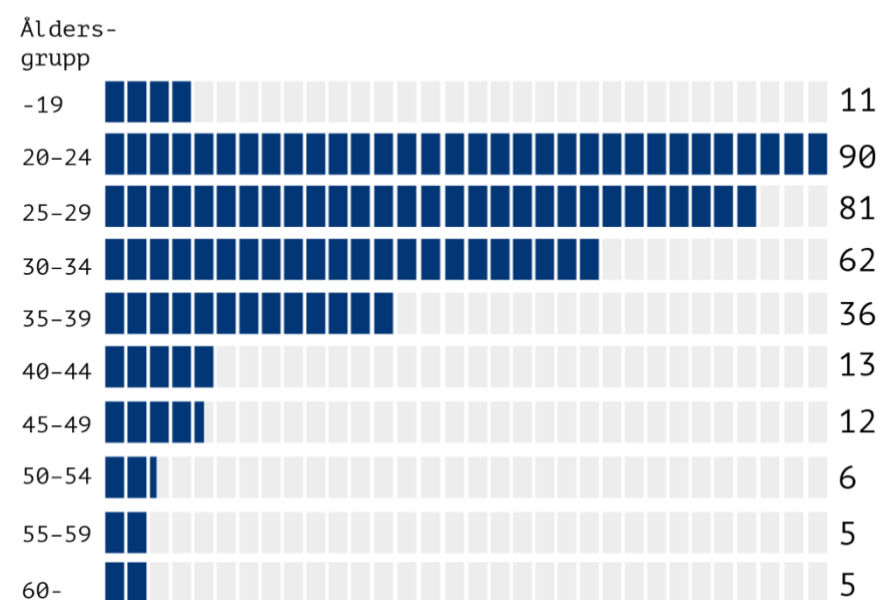
En överväldigande majoritet av dem, 85 procent, har dömts.

Ett femtontal av de 321 dömda personerna har dömts flera gånger. Majoriteten är män – inte ens var tionde dömd är kvinna.

Medelåldern hos de dömda ligger på 30 år. Ett hundratal av de dömda, 31 procent, är under 25 år. Den allra yngsta personen är 17 år. Drygt hälften, 56 procent, av de dömda är mellan 25 och 39 år. Resten, 13 procent, är 40 år eller äldre. Den allra äldsta personen är 79 år gammal.

Antal dömda per åldersgrupp

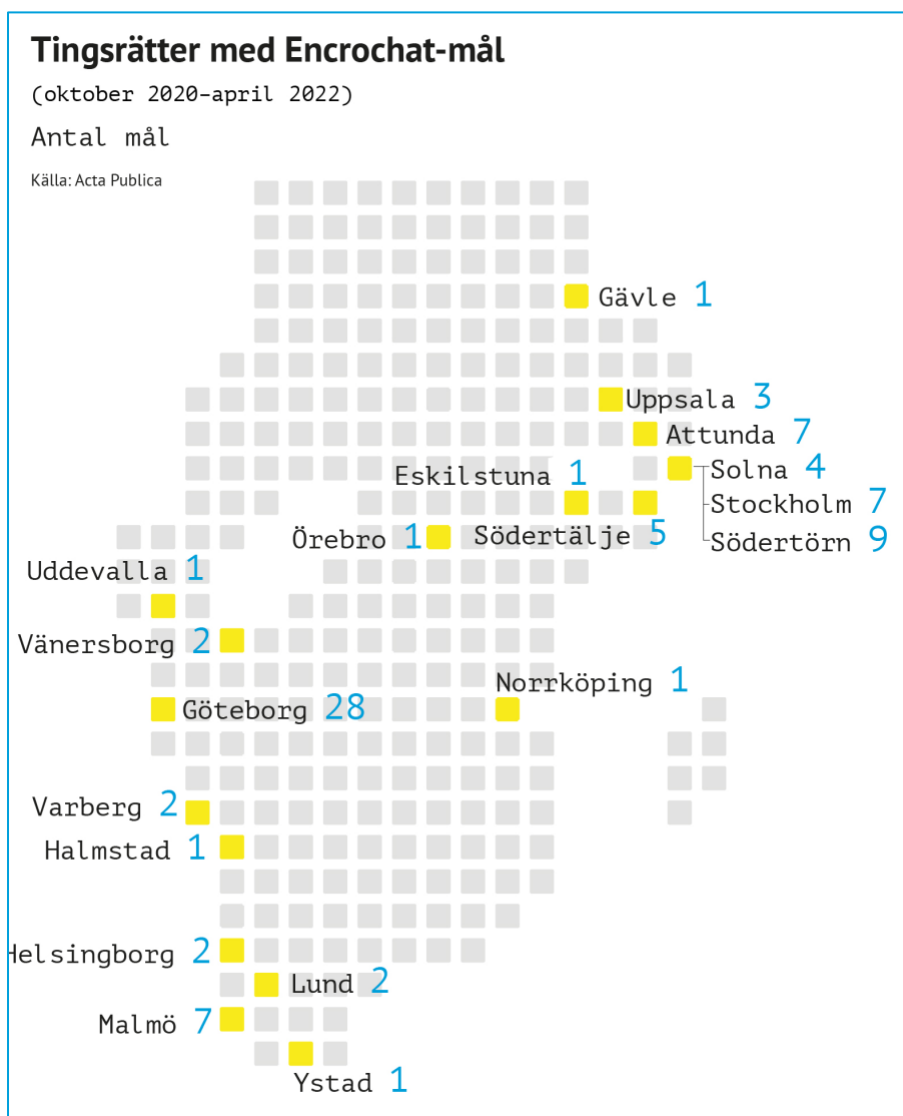
i Enchrochat-mål (oktober 2020-april 2022)

Källa: Acta Publica

Målen som gäller Encrochat-konversationer har tagits upp i 19 av landets 48 tingsrätter, främst i södra och mellersta Sverige. Ingen tingsrätt längre norrut än Gävle finns med i Acta Publicas och Nyhetsbyrån Sirens sammanställning.

Även de dömdas hemkommuner finns främst i södra och mellersta Sverige. Sundsvall är den kommun som ligger längst norrut i sammanställningen.

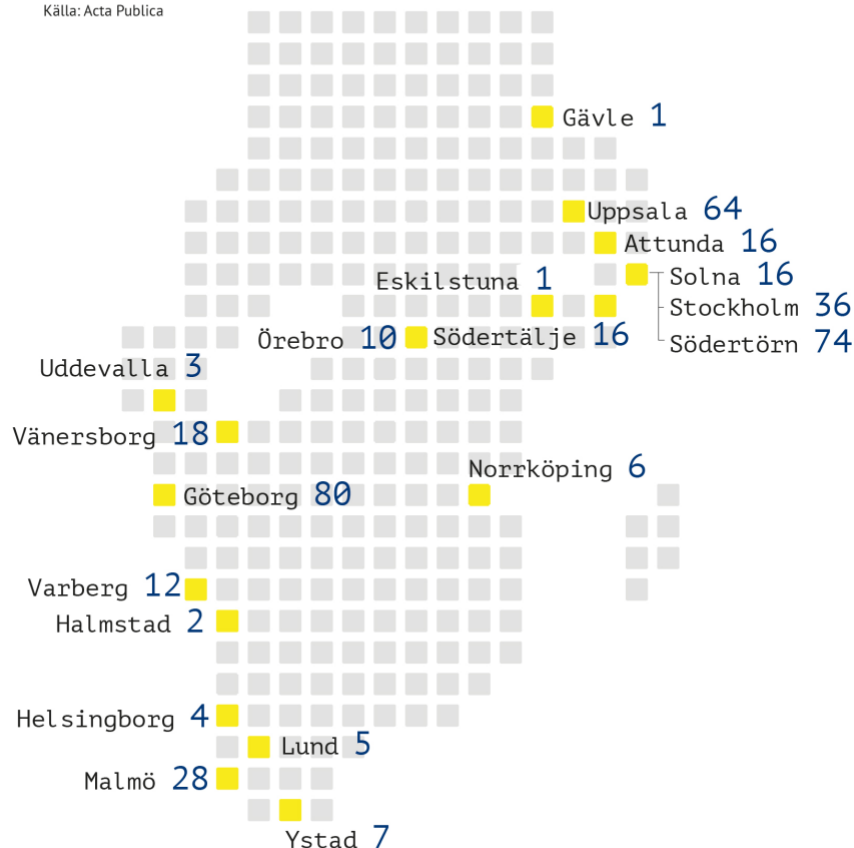
Det är många tilltalade i flera av rättegångarna. I en fjärdedel av tingsrättsmålen sedan oktober 2020 är det tio eller flera personer tilltalade. Flest tilltalade sedan oktober 2020 i Encrochat-mål har Göteborgs tingsrätt haft, följt av Södertörns och Uppsala tingsrätt. Flest tilltalade i ett enskilt mål hade den stora knarkrättegången i Uppsala med 60 personer.

Tingsrätter med antal tilltalade i Encrochat-mål

(oktober 2020-april 2022)

Antal tilltalade personer

Källa: Acta Publica

Straffen

Totalt har över 1 500 fängelseår dömts ut i Encrochat-mål under perioden oktober 2020 till och med april 2022. Det genomsnittliga fängelsestraffet ligger på ungefär 6 år och totalt har 13 personer fått livstids fängelse.

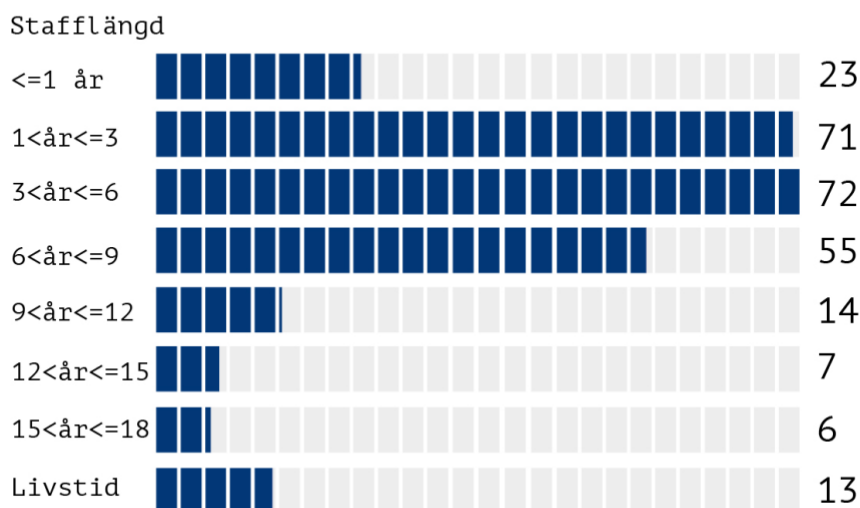
För perioden innan Encrochat knäcktes har drygt 460 fängelseår dömts ut och ingen livstidsdom. Medelstraffet är lite lägre än för senare Encrochat-mål och ligger på 4 års fängelse.

I sammanställningen ingår fängelsestraff som har dömts ut i tingsrätterna. Om domen har överklagats till hovrätten, är det fängelsestraffet i hovrättsdomen som har räknats med.

Livstidsstraff har räknats som 18 års fängelse, vilket är det kortaste som ett livstidsstraff kan omvandlas till.²⁷

Utdömda fängelsestraff

i Enchrochat-mål (oktober 2020-april 2022)
Antal dömda och strafflängd

Källa: Acta Publica

Brotten

I över hälften av fallen döms personerna i Encrochat-målen för två eller flera olika brott. I en fjärdedel av fallen döms personerna för tre eller flera olika brott. Ett tiotal personer har dömts för sex eller flera olika brott.

Den person som har dömts för flest olika typer av brott, 13 stycken, är Vårbynätverkets ledare Chihab Lamouri. Han dömdes i juli 2021 i tingsrätten för bland annat försök till mord, medhjälp till människorov, allmänfarlig ödeläggelse, synnerligen grovt narkotikabrott, synnerligen grovt vapenbrott och grovt penningtvättsbrott. Domen fastställdes senare i hovrätten.

Olika typer av narkotikabrott är den mest dominerande brottskategorin, när det gäller vad personerna i Encrochat-målen har dömts för. Närmare hälften av brotten, som tings- och hovrätterna har dömt personer för, handlar om narkotika på olika sätt. Det enskilda brott som flest personer har dömts för är grovt narkotikabrott.

²⁷ <https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/fangelse/>

Det förekommer också en hel del andra grova brott, till exempel mord, mordförsök, synnerligen grov narkotikasmuggling, grovt vapenbrott, människorov och grovt penningtvättsbrott.

Även allmänfarlig ödeläggelse, brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, rån, brott mot lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål, olovlig körning och näringspenningtvätt finns med i Acta Publicas och Nyhetsbyrån Sirens sammanställning.

Den stora förändringen i och med att polisen har fått tillgång till konversationerna i Encrochat-telefoner är att fler grovt kriminella personer har kunnat ställas inför rätta. Personer som själva inte befinner sig på brottsplatsen har kunnat lagföras, det vill säga de som organiserar själva narkotikasmugglingen eller beställer och samråder om mordplaner och själva sitter någon helt annanstans.²⁸

Gängkopplingar

Att Encrochat har använts av den organiserade brottsligheten blir också tydligt när man kollar på gängkopplingar hos personerna som förekommer i sammanställningen.

Cirka 130 av de dömda har eller har haft gängkopplingar, enligt Acta Publicas kartläggningar. Det motsvarar cirka 40 procent av alla dömda i Encrochat-målen sedan oktober 2020. Skulle man räkna in alla som på något sätt kan knytas till organiserad brottslighet eller livsstilskriminalitet blir siffran betydligt högre. Innehav av en Encrochat-telefon i sig har av rättsväsendet, som tidigare nämnts, betraktats som en indikation på att man ingår i organiserad brottslighet.

En fjärdedel av dem som har eller har haft gängkopplingar, har kopplingar till mc-gäng, främst Bandidos. Satudarah MC, Brödraskapet Wolfpack och Red Devils MC är andra mc-gäng som förekommer i materialet. Däremot finns det ingen koppling alls till Hells Angels bland de dömda i Encrochat-målen.

Enligt kriminologen Amir Rostami²⁹ är det en medveten strategi från Hells Angels sida att inte använda sig av Encrochat eller andra krypterade kommunikationstjänster. Jämfört med "gatugängen" är mc-gänget en mogen organisation med stor erfarenhet av vad som kan göra den sårbar. HA använder sig istället av ett system med "springpojkar".

²⁸ Måns Biörklund, vice chefsåklagare på riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet vid Åklagarmyndigheten, telefonintervju med Nyhetsbyrån Siren den 28 april 2022.

²⁹ <https://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/a/qWrrBg/52-ha-man-i-stor-kartlaggning-brotten-straffen-bolagen>

Personer som har eller har haft gängkopplingar finns med i en majoritet, närmare 60 procent, av Encrochat-målen i tingsrätt sedan oktober 2020. I ungefär hälften av de rättegångarna har alla tilltalade gängkoppling. Många dömda kan också kopplas till lokala kriminella nätverk, däribland Vårbynätverket, Kronogårdsnätverket och ett av gängen från Södra Biskopsgården.

Hovrätternas bedömning

En majoritet, 76 procent, av tingsrättsdomarna från oktober 2020 till och med april 2022 har överklagats till hovrätten av en eller flera av de tilltalade i målet. Totalt gäller överklagandena cirka 230 personer. För drygt hälften av personerna som har överklagat blir det samma straff i hovrätten, som tingsrätten har dömt ut. En femtedel får skärpt straff, medan en knapp fjärdedel får sänkt straff i hovrätten. I nio fall frikänner hovrätten den tilltalade.

Uppmärksammade domar

I materialet finns flera uppmärksammade domar med, bland annat de som gäller Vårbynätverket i Stockholm och Gamlestadsmordet i Göteborg. En annan uppmärksammad dom gäller toppjuristen som dömdes till 15 års fängelse för anstiftan av försök till mord på sin ex-man.

Avslutande kommentar

Den unika kartläggningen av alla Encrochat-domar mellan 2017 och 2022 som Acta Publica har gjort påvisar flera saker som inte har lyfts fram tidigare.

Den organiserade brottsligheten som har avslöjats genom Encrochat är främst lokaliserad till södra och mellersta Sverige, trots att exempelvis det uppmärksammade Notvikenmordet i Luleå sommaren 2021 är ett tecken på att den organiserade brottsligheten rör sig norrut i landet.

Det går också att se att målen inte enbart är koncentrerade till storstadsområdena, utan även flera mellanstora städer har haft omtalade Encrochat-rättegångar, bland annat Uppsala, Norrköping, Helsingborg och Örebro.

Genomgången av domarna som Nyhetsbyrån Siren och Acta Publica har gjort kan också bekräfta det som har lyfts fram i andra sammanhang – att det är många på en hög nivå inom den organiserade brottsligheten som har kunnat lagföras med hjälp av material från den krypterade kommunikationstjänsten Encrochat.

De som har dömts i Encrochat-målen döms för en rad olika brott och ofta handlar det om grova brott, till exempel vapenbrott, narkotikasmuggling och penningtvätt.

Mellan oktober 2020 och april 2022 är det totalt över 300 personer som har dömts, till allra största del män. Någon form av gängkoppling är inte ovanligt. Totalt har över 1 500 fängelseår dömts ut, varav 13 livstidsdomar.

Trots det stora antalet dömda och de långa fängelsestraffen har den synliga effekten på den grova organiserade brottsligheten inte varit så stor. Skjutningarna ligger på en fortsatt hög nivå, som de har gjort sedan 2018. Antalet avlidna till följd av skjutningar var 45 personer under 2021, vilket är det genomsnittliga antalet avlidna de fyra senaste åren.

2022 har börjat våldsamt med 31 dödsskjutningar till och med maj.³⁰ Vad årstotalen kommer att hamna på är svårt att säga, eftersom det kan finnas en variation under årets gång.

Det har talats om att det har uppstått ett ”maktvakuum”³¹ när många ledargestalter inom de kriminella nätverken har frihetsberövats samtidigt. Både teorier om att det skulle kunna ha en dämpande effekt på skjutningarna³² respektive en upptrappande effekt³³ har framförts. Samtidigt har flera forskare uttalat sig om att det är svårt att säga vad som ligger bakom tillfälliga uppgångar och nedgångar i skjutvåldet. Det viktiga är att se till den långsiktiga trenden över tid och troligtvis är Encrochat ensamt ”inte avgörande för att vända utvecklingen”.³⁴

³⁰ <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/>

³¹ <https://sverigesradio.se/artikel/maktvakuum-i-gangen-okar-risken-for-nya-skjutningar>

³² <https://www.svd.se/a/0Kl0lJ/thornberg-unik-chans-att-trycka-tillbaka-gangen>

³³ <https://sverigesradio.se/artikel/polisens-tes-maktvakuum-i-knarkhandeln-har-gett-fler-skjutningar>

³⁴ <https://www.svd.se/a/Gap9xJ/expert-skjutningar-toppen-av-ett-isberg>

Om Acta Publicas rapporter

Denna rapport är gjord pro bono publico av Acta Publica, Sveriges ledande företag inom research och myndighetsdokument. På Acta Publica arbetar några av landets främsta och mest prisbelönte researchers. Utöver informationsinhämtning från öppna källor utför vi omfattande underrättelsearbete för att kartlägga risk kopplad till organiserad brottslighet och våldsbejakande religiös och politisk extremism.

För att bidra till ett mer upplyst samhälle producerar vi publika rapporter om olika samhällsfenomen. Detta är ett exempel på en sådan rapport. På vår [hemsida](#) finns fler rapporter för kostnadsfri nerladdning. Du kan också sätta upp dig på sändlistan för kommande rapporter och nyheter från Acta Publica.

Kontakt

Är du intresserad av våra tjänster för research, våra arkiv eller bakgrundkontroller? Kontakta oss på telefon 08 – 557 695 07 eller e-post info@actapublica.se. Mer om vår verksamhet finns på www.actapublica.se.

Tidigare rapporter

Alla rapporter kan kostnadsfritt laddas ner på Acta Publicas hemsida under [Nyheter och insikter](#).

Lärarna

7 000 legitimerade lärare är dömda för brott varav 200 för sexual- och våldsbrott. 300 har kopplingar till extremism och organiserad brottslighet.

Acta Publicas granskning av 280 000 legitimerade lärare visar att maskorna i systemet är grova, och att strukturella brister kan förklara att uppenbart olämpliga lärare får behålla sin legitimation.

Offentlighetsprincipen 2021

Acta Publica tar temperaturen på offentlighetsprincipen under 2021. Hur har myndigheter tillämpat lagstiftningen? Vilka nya rättsavgöranden finns från domstolarna? Vad har Justitieombudsmannen tittat på?

Vilka nya sekretessregler har tillkommit och vilka är på gång?

Slutet

Ur spillrorna från Black Cobra reste sig No Surrender MC. Efter en snabb expansion med etableringar i bland annat Östergötland och Örebro krackelerade organisationen för att snart rasa samman.

I en uppföljande rapport analyserar Acta Publica orsakerna till att den internationella brottsorganisationen misslyckades med en etablering i Sverige.

Patientfarorna

Acta Publica samtliga läkare som anmälts som patientfarliga under de senaste fem åren.

Rapporten visar att läkare med utländsk utbildning, hyrläkare, manliga och äldre läkare är tydligt överrepresenterade i statistiken.

Utredningen visar också att myndigheternas handläggningstider är långa. I genomsnitt tar det ett och ett halvt år innan patientfarliga läkare blir av med legitimationen.

Förebilderna

Acta Publica har granskat 15 420 biträdande övervakare som under den senaste tioårsperioden haft över 43 000 klienter.

Mer än var femte biträdande övervakare är själv straffad, flera har begått brott tillsammans med sina klienter. Ett hundratal är på olika sätt knutna till organiserad brottslighet och det finns exempel på hur såväl övervakare som klient varit knutna till samma våldsbejakande extremiströrelser.

Expos arkiv nu i Acta Publica

Sedan 1995 har Stiftelsen Expo byggt upp en unik och omfattande kunskapsbank över grupper och individer knutna till svensk högerextremism. I Expos omfattande dom- och förundersökningsarkiv finns cirka 15 000 domar och förundersökningsprotokoll från tidigt 1970-tal till idag. Arkivet kompletteras systematiskt och löpande med de senaste förundersökningarna kopplade till den rasideologiska miljön.

Offentlighetsprincipen 2020

Acta Publica tar temperaturen på offentlighetsprincipen under 2020. Hur har myndigheter tillämpat lagstiftningen? Vilka nya rättsavgöranden finns från högsta instans? Vad har Justitieombudsmannen tittat på? Vilka nya sekretessregler har tillkommit och vilka är på gång?

Vi har också granskat hur offentlighetsprincipen fungerade när den ställdes på prov under coronapandemins första år.

Möjliggörarna

Utanför de kriminella nätverkens hårda kärna finns ofta en brokig grupp individer vars näringsverksamhet är en förutsättning för den grova organiserade brottsligheten. De flesta saknar belastningshistorik och går under radarn vid traditionella leverantörskontroller.

Acta Publica har kartlagt 750 av dem. Förra året gjorde de affärer för sex miljarder kronor. 250 miljoner kronor fakturerades skattebetalarna via myndigheter.

Klanerna

I Ekot avslöjade vice rikspolischef Mats Löfving att polisen kartlagt ett 40-tal kriminella klaner med tentakler in i politikens beslutande församlingar. Bakgrunden var en hemligstämplad rapport – Släktbaserade kriminella nätverk – som Nationella operativa avdelningen upprättat i januari.

Acta Publica har granskat den hemligstämplade rapporten och gjort en fördjupad granskning av de 161 individer som förekommer.

Så går det efter högskoleprovet

Högpresterande på högskoleprovet får en genomsnittsinkomst som är hundratusentals kronor högre än lågpresterarnas. De är dubbelt så företagsamma och hälften så kriminella. Fler än en miljon svenskar har skrivit högskoleprovet sedan det infördes 1977. Acta Publica har analyserat samtliga 1,6 miljoner provskrivares resultat relaterat till andra livsparametrar i bolagets unika databaser.

Politikerna

Vilka förutsättningar har Sveriges 25 000 folkvalda att tillgodogöra sig intellektuella färdigheter? Acta Publica har granskat samtligas resultat på högskoleprovet. Det finns stora skillnader mellan de politiska partiernas företrädare.

Affärerna med islamistiska extremister

Under de senaste fem åren har Sveriges kommuner, regioner och myndigheter köpt varor och tjänster i miljardklassen av bolag kontrollerade av personer som slagits för IS eller som har andra kopplingar till extrem islamism. Acta Publica har kartlagt och granskat cirka 560 extrema islamister och deras affärer.

Öppna källor i Acta Publica

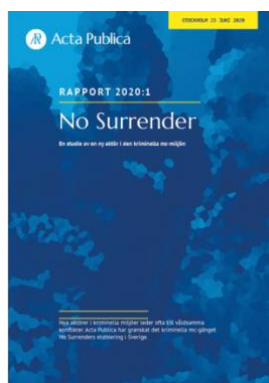
Acta Publica bygger sin informationsinhämtning på öppna och slutna källor. Basen i de öppna källorna är de dokument som Acta Publica systematiskt och fortlöpande begär ut från fler än 600 olika myndigheter, inklusive samtliga kommuner, regioner och domstolar. Dokumenten skannas och OCR-tolkas innan de läggs in i arkivet, där kunden på några få sekunder kan söka förekomster i över 60 miljoner dokument.

Skattetillägg

Beslut om skattetillägg avslöjar fusk och slarv med skatt. Sedan dubbelbestraffningen för skattebrott upphörde 2013 är skattetillägg ofta den enda påföljden för brott mot skattelagstiftningen. För bakgrundskontroller av företag och individer kan besluten därför ge ett viktigt bidrag till helhetsbilden.

Acta Publica har sedan decennier en omfattande inhämtning av handlingar från Skatteverket.

No Surrender

Nya aktörer i kriminella miljöer leder ofta till våldsamma konflikter. Acta Publica har granskat det kriminella mc-gänget No Surrender MC:s etablering i Sverige.

Syftet med rapporten är att med hjälp av öppna och slutna källor bidra med ökad kunskap om No Surrender MC och sätta händelseförloppet i en kontext.